

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Prooemium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

N I C O L A I L A N C I C I I

E S O C I E T A T E I E S V O P V S C V L V M S P I R I T V A L E S E C V N D V M

DE EXTERIORE CORPORIS COMPOSITIONE
Hominibus spiritualibus necessariâ,
SEV DE MINIMIS IN DEI OBSEQVIO CVRANDIS.

I N D E X C A P I T V M

H V I V S O P V S C V L I .

P roœmium.		
De civilitate morum & externâ modestiâ &c.	CAP. I.	De Oratione. CAP. IX.
De mortificatione Gustus.	CAP. II.	De actibus verarum virtutum, & multiplicatione meritorum. CAP. X.
De mortificatione Tactus.	CAP. III.	De usu oris, labiorum, & lingua. CAP. XI.
De mortificatione Visus.	CAP. IV.	De usu manuum, digitorum, & brachiorum. CAP. XII.
De aliis corporis vexationibus.	CAP. V.	De incessu & usu pedum. CAP. XIII.
De Paupertatis actibus.	CAP. VI.	De usu oculorum. CAP. XIV.
De Castitate & Honestate.	CAP. VII.	Notanda tempore prandij & cœna. CAP. XV.
De Obedientiâ studio.	CAP. VIII.	

Index rerum præcipuarum huius Opusculi, ordine alphabeti ponetur in fine totius operis.

P R O O E M I V M .

1.
1. Offic.
cap. 3. o.

Sæpè Deus nõ attendit, quid facias, sed quo affectu, & modo aliquid propter ipsum facis. Affectus, inquit S. Ambrosius, diuitem collationem, aut pauperem facit, & pretium rebus imponit. Quocirca sæpè res, quæ videntur in se parvæ, pluris ab eo fiunt, quàm res magnæ ad speciem: yti illa duo minuta Evangelicæ Viduæ, magis Domino placuerunt, & iudicata sunt maiora, quàm dona diuitem, in se copiosiora. Quod ponderans S. Ephræm: Iusti, inquit, parvis actionibus magis Deum sectantur, & placent, præ nonnullis qui multa faciunt. Non enim ad actionem respicit Deus, sed ad propositum

voluntatis: & non intuetur, quod sit, sed quo quid studio ac propensione peragatur. Vidua paupercula duobus obolis superavit diuites, auro abundantes. Deus enim, ut ait S. Cyprianus, non de patrimonio, sed de animo examinat. Et S. Martini pannus à veste abscissus, plus, quàm aliorum elemosynæ ampliores à Deo non laudatæ, Deo fuit acceptus. Quia nulli, ut scribit S. Leo, parvus est census, cui magnus est animus. Nec de modo familiaris rei, mensura miserationis pendet, ac pietatis. Nunquàm merito caret, etiam in tenui facultate, bonæ voluntatis opulentia. Præstat, inquit S. Gregorius Nazianzenus, exigua portio maximi pretij, multis vilibus & periculosis opibus, & parum auri, multis plumbi libris. Unde merito Beatissima Virgo Maria de Deo differens, S. Brj-

2.
Luc. 21.
tom. 3. S.
de pœnit.

1. de opere

& Elec.

3. S. a. Qu-

dra 3.

Orat. 1.

4.

Brj-

Brigitte dixit: *Quicumque ipsum colligere voluerit, hilari mente satiare eum poterit, etiam mica panis, si voluntas sui bona. Vestire eum sufficit filo, si charitas est ardens. Potare eum poteris stilla, si affectus fuerit re-ctus. Nec opus, nec facultatem solam attendis, sed ser-uentem voluntatem, & quâ opus factum fuerit inten-tione.* Si ergo minima quæque feceris simplici, sed ferventi affectu, propter Dominum Deum tuum, desiderans exhilarare cor diuinum (quod etiam calice aqua frigida pauperi dato recreatur) ne dubites te harum rerum paruarum frequen-tatione, id affecurum. Quemadmodum enim Deus S. Catharinam Senensem docuit, *Omnes nos conduxit, vt Laborem in vineâ obedientiæ diuersis modis, & omnibus impendatur pretium, secundum a-moris mensuram, & non secundum opera, neque secun-dum mensuram temporis.* Hinc vt obseruauit S. Hieronymus; *Illum, qui de quinque talentis decem fecerat, & qui de duobus quatuor, Dominus simili re-cipit gaudio: neque considerat lucri magnitudinem, sed studij voluntatem.* Quoniam verò, vt bene docet S. Thomas, *sermones morales vniuersales, minus sunt utiles, eò quod actiones in particularibus sunt; & vt idem alibi docet: Omnis scientia operatiua tantò perfectior est, quantò magis particularia considerat, in quibus est actus.* Nos quoque in hoc Opusculo particularia & minuta quædam recensebimus, in quibus magni serui Dei, non in suo tantum tyrocinio, sed in maturitate ætatis & virtutis, diligenter & ferventer se exercuerunt, tum se-ctando, quæ facere poterant, tum fugiendo, vel mala vel indifferentia, ex quorum fugâ posse fieri aliquam accessionem meritorum & gustus Diuini, sperabant, per sensuum & affectuum suorum mortificationem assiduam, ex Dei a-more susceptam. Nam vt bene dicebat Frater noster Alphonsus Rodriguez (vti habetur in Processu pro eius Canonizatione factò) *duo sunt pedes anime, quibus ad perfectionem progredi-mur, mortificatio & amor Dei, illa est sinister, hic dexter.* Recensebo ergo in hoc Opusculo pluri-ma minuta præsertim ad exteriorum corporis compositionem & modestiam spectantia, vt tum alij, tum præcipuè vitæ spiritualis sectato-res præsertim tyrones, habeant præ oculis qui-bus modis corporis sui membra & sensus exhi-bere debeant, vt monet Apostolus Rom. 12. 1. hostiam sanctam, Deo placentem, & vt videant circa quas virtutum functiones, occupari pos-sint, & ex his quæ commemorabo, alia quoque excogitare & exequi, si suorum Maiorum vo-luntas accesserit.

7. Quod si aliquid ex his, aliisque rebus vetue-rint, abstinendum erit omnino, tum quia *melior est obedientia quàm victima;* vt spiritu Dei motus Samuel dixit Propheta, Sauli Regi inobedienti, tum quia ipsa voluntas pij operis non carebit mercede. Deus enim, vt ait S. Theodorus Studita, *vt est misericordia largus, virtuti deditum, vel ob-propositum remuneratur.* Non tantum in rebus ma-

gnis, sed in minimis quoque, quia vt scribit Ba-silius: *Animi promptitudo in rebus, quantumuis mini-mis, accepta est Deo.* Qui, vt ait S. Chrylostomus, *omnia facit & satagit, vt ex minimis te coronet.* Li-cet, vt alibi idem ait, *vilissima sint, quæ fiunt, iustifi-cationis mercedem non amittimus.* Ne quis autem minoris, quàm par est, faciat, hanc circa res mi-nimas præsertim exteriores, institutionem, duo-rum meminerit: Primum S. Chrylostomum inter alia encomia Euangelicorum Scriptorum, quorum Euangelia anteponit omnibus anti-quorum Philosophorum libris, hoc quoque at-tulisse: *Nostri, inquit, Magistri, non solum opus turpe condemnant, neque tantummodo concupiscentiam prohiberi contenti sunt; sed & vultum impudicum & lasciuia verba, risumque ineptum, sed & habitum inor-dinatum, incessum inconditum atque clamorem: & omnino vsque ad humilia præcepta deducunt diligen-tiam discipline.* Secundum, quod humiles istas in-stitutiones maximo opere commendat, est San-ctorum eximiorum autoritas, qui non sunt de-dignati minutissima quæque suis commendare, vt passim in hoc Opusculo apparebit, ex lectis primariorum Ecclesiæ Doctorem, & aliorum Sanctorum sententiis, quas ex ipsis eorum li-bris, multorum annorum acuatâ lectione, huc transtuli. Quinimò Deum ipsum immediatè, vel per se, vel per Angelos lucis, multa eiusmodi seruos docuisse testantur Historiæ Eccle-siasticæ & vitæ Sanctorum, vti suis locis de-monstrabo.

Non sunt ergo negligenda talia, quia, vt Spi-ritus Sanctus monet: *Qui timet Deum, nihil negli-git.* Virtus enim magna, in minoribus semper experi-mentum capit, inquit S. Valerianus. Quocirca iuxta S. Ambrosij consilium: *In minimis proban-dum est constitibus, quàm viriliter in maiore certami-ne stare possimus.* Et vt scribit S. Chrylostomus: *Si auri micæ ex terrâ effodientes nulli labori parcent, & omnia grauias ferunt, vt possint aurum è terrâ eruere, multò magis iustum fuerit, vt ex minimorum curâ cælestes congregemus meritorum the-sauros pretiosiores super aurum & topazion.* Sanè, si, vt obseruauit idem S. Chrylostomus, *Non putauit se indignum & vile Paulus, etiam de ca-pillorum ornamentis, admonere mulieres; nec nostro labore indigna erunt monita de rebus paruis.* Quia, vti dicebat P. Balthasar Alvarez, *substan-tia mortificationis in eo consistit, vt in rebus omnibus, etiam minimis, adhibeatur, vt non solum rebus ac per-fectis in ipso statu suo esset, sed etiam in eius minutis.* Et ita ipse suâ etiam in minimis mortificatione abstu-lit omnia sui profectus impedimenta, vicit passiones suas, & obtinuit magnam spiritus libertatem, sui-que ipsius & affectuum omnium tam exactum do-minium, vt nemo illum surbatum aut iratum vi-deret: passiones enim quæ antea ipsum impediabant, nunc non solum non nocebant, sed rationi obtempe-rabant in iis qua illa iubebat, quod aiebat esse grande miraculum gratiæ Dei: cuius virtute, qui antea nos

oppugnabant, ac ladebant iam profum & adiuuant.

CAPVT PRIMVM.

De ciuilitate morum & externâ modestia.

12.
2.2.9.
160.2.1.
& 2.

De disc.
& perf.
monast.
conuer.
fat.ca.17.

Phil. 4.3.

EXteriores motus, & actiones corporis, tanti sunt momenti in scholâ Christi, vt S. Thomas Doctor, non tantum vitâ, sed etiam scientiâ Angelicus, dicat, ac probet, esse aliquam virtutem specialem quæ versatur circa compositionem motuum corporis exteriorum, eorumque moderationem. Mortalium Regum ministri, inquit B. Laurentius Iustinianus, & terrenis Imperatoribus famulantes, quotiescunque se suorum præbent aspectibus Dominorum, cunctas, quas vel in vestibus, vel in facie gerunt, sordes, diluere studiosè conantur, nequid in ipsis incompositum, aut indecorum appareat, quod oculis Principis despicabile videatur. Dignum quippe est, vt, quicquid sordescit, quicquid deforme est, amoueant à se, quatenus aspectus illorum alliciant quibus placere concupiscunt. Capitur etenim animus plerumque ex ornatu & speciositate creaturarum. Hanc regulam, hunc quoque morem solerter custodire debent omnes æterno Regi militantes. Illis namque congruit ita exteriorem habitum, corporis gressus, morum actus, anima cogitatus, animorum affectus componere, vt nihil in eis reprehensibile agnoscat &c. Propterea Angelicam conuersationem tenere conentur, quotquot celsi Domino gratissimum desiderant exhibere famulatum. Ideò mirum non est, non tantum à Sanctis post Apostolorum tempora commendari nobis, exteriorem corporis compositionem & morum honestatem ac decorem, & certum vsum vestimentorum, immo & calceamentorum, & his affinia à S. Pachomio in Regola, S. Ephræm, S. Basilio, S. Dorotheo, S. Hieronymo, B. Iuliana, S. Vincentio Ferrerio, S. Bernardo, S. Bonaventura, S. Ignatio, & aliis, & ante hos omnes à Clemente Alexandrino in pedagogo, sed ab ipsis quoque Apostolis. Nam S. Clemens Papa & Martyr S. Petri discipulus, & comes S. Pauli & (vt illum appellat S. Paulus Apostolus) eius Adiutor, in Constitutionibus Apostolicis à se scriptis, pluribus in locis, Apostolorum nomine præscribit varia monita circa res minutas & seruanda ab aliis & ab ipsis Episcopis & Presbyteris. Nolo recensere omnia. Quid est vilius femoralibus & crepidis? & tamen de his etiam Apostoli modos tradiderunt, bene uti vtendi. Nam l. 1. contit. c. 4. tale scripsit Apostolicum monitum, valdè necessarium hoc tempore laicis & quibusdâ aliis (quos non audeo ob necessarios respectus nominare.) Pulchritudinem tibi à naturâ Deo auctore collatam, noli adueto cultu, exornare, sed humiliter eam aduersus homines ita cohibe: capillum coma non nutrens, sed potius illum detondens & adimens, ne: u pruritu vexatus, & caput lacerationis expertus conseruans, vel vnguentis, perfumens, inducas tibi mulieres quæ hoc modo illaqueant

vel illaqueantur. Neque femoralia vel crepidas pedibus

tuis improbâ arte consuas, sed tantum iis vtere, quæ ad

granitatem & vsus necessarios pertinent. Immo Ethnici, vt Seneca, Plutarchus, Theophrastus, Cicero præcepta tradiderunt de vrbantate morum: naturæ ipsius ductu ac lumine edocti. Hinc

in Rebus publicis olim erant, Romæ præsertim, constituti Censores; ad quos spectabat, inter

alia, morum extrenorum emendatio, & viuendi rationis, erantque inter alios Magistratus maximæ reuerentiæ & potestatis; & cum alij Magistratum Romanorum annui fuerint, censura quinquennium durabat. Et S. Thomas edidit

septem libros eruditionis Principum, in quorum quinto ex professo tractat distinctè & sat

fusè in pluribus capitibus, de pueris informandis in bonis moribus, de disciplina in gestu, in

habitu, in locutione, in custodiâ linguæ, in sumptione cibi & potus, de modo, & tempore sumendi cibum, de quantitate & qualitate eorum, quæ sumuntur. Fidelem, inquit S. Chryl-

ostomus, mundi luminare, & solem esse congruum est, & ex omnibus partibus manifestum esse: ex

aspectu, ex habitu, ex voce. Hoc autem dixi, non vt ad ostentationem, sed ad videntium vtilitatem nos ipsos disponamus. Modestia enim, vt ait S. Ildorus Pelu-

siota, virtutis amantes decet, & reliquas animi dotes exornat, & illustrat. Ideò æquum est eos, qui facti sunt spectaculum Angelis, mundo, & hominibus, ita præferre omnes mores compositos & decentes, vt nihil fiat, quod cuiuspiam offendas

aspectum, vt loquitur S. Augustinus, & S. Bernardus: Debet quisque quantum potest, se irreprehensibilem exhibere: primum quidem coram Deo, sed deinde etiam coram hominibus. Hoc nempe est quod alibi loquitur

Apostolus, dicens, prouidentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Tribus siquidem modis coram hominibus bona prouidemus, id est, habitu, actione, sermone. Habitu ne sit notabilis; actione, ne sit reprehensibilis; sermone, ne sit contemptibilis.

Quæ de re nihil ex meo sensu adferam, sed quæ vel legi, vel didici à Maioribus, sanctique & in viâ Dei valdè exercitatis Patribus, doctrinæ & prudentiæ laude valdè celebribus (quod ipsa etiam naturalis ratio docebit) annotabo; vt

minutos etiam defectus morum ac modestiæ vitantes, omni ex parte solemur cor illius Maiestatis, quæ se vulneratam canebat, in vno oculorum Sponse & in vno crine colli eius modestè composito. Præsertim cum P. Claudius S. memoriæ in Instructione primâ 6. capitum ad Superiores missâ anno 1604, inter alia præclara monita illud commendaret ex S. Ephræm excerptum: Eum, inquit S. Ephræm, qui ceteris præest, pericissimum esse conuenit & ad consulendum salutis subditorum vigilantissimum, vtque singulorum obseruet incessum, gestum, motum, & habitum, adhibita etiam debita earum rerum correptione, quæ minus conueniunt, vt ad optimum ea statim, formamque reducantur. Magistri enim non solum elementorum figuras disci-

Plurat. in

Paulo de

in Carone

Cicero de

Legibus

Critici, l.

4. cap. 3.

Tom. 27.

S. Thom.

cap. 11. 16.

17. 18. 19.

20. 23. 24.

25.

13.

hom. 23.

ad pop.

1.2. ep. 18.

Regul. 1.

Monach.

S. de tri-

plici iudi-

cio.

Rom. 13.

16.

1.1. cp.

14.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.

17.